

OVERDENKING

Zoals ook eerder gezegd hoort het verhaal van Ester bij het joodse Purimfeest. Een heel vrolijk en uitbundig feest, een beetje vergelijkbaar met Carnaval. Mensen verkleeden zich, doen maskers voor, zijn uitgelaten, drinken (te) veel. Ze verwennen elkaar met zoete lekkernijen, zoals Hamansoren/mutsen. In de synagoge wordt de boekrol van Ester gelezen. En iedere keer als de naam Haman in het verhaal genoemd wordt, stampen de mensen met de voeten of ratelen ze met de ratel – want die naam mag niet meer gehoord worden!

Het Purimfeest is een bevrijdingsfeest en dat verklaart de uitbundigheid waarmee het wordt gevierd. Stel je voor, dat het plan was dat je hele volk zal worden uitgeroeid. Maar dat dan die duistere plannen worden gedwarsboomd, of beter gezegd, precies worden omgedraaid. Dat het kwaad zich keert tegen wie het had uitgedacht. Dat wie zo verwoed bezig was een kuil voor een ander te graven er op grandioze wijze zelf in valt. Purim is het feest van de ommekeer.

We bevinden ons middenin het verhaal. De dreiging van de vernietiging is levensgroot, maar die ommekeer kondigt zich al aan. En dan niet op een wrede, maar op een grappige manier. Ik vind dit de mooiste scene in het hele verhaal. Er zit zoveel humor in. Kent u de film *La vita e bella*? Het laat de opkomst van het fascisme in Italië zien en volgt een joodse vader en zijn kleine zoontje die in een kamp terecht komen. Die vader, een ontwapenende man, een soort paljas, zet tegen het grimmige en humorloze fascisme het wapen van de humor en gevoel voor absurditeit in. En dat is ijzersterk. Hij laat het bespottelijke zien in de opgeblazenheid van het fascisme en als kijker zie je het dan ook.

Het verhaal van Ester is een verhaal over macht. Er wordt een intense machtsstrijd gevoerd tussen twee mensen, twee manieren van in het leven staan: Haman en Mordechai. De machtige Haman kan niet van zijn hoge positie genieten, zolang hij in de Koningspoort de jood Mordechai ziet zitten, omdat Mordechai niet van ontzag voor hem heeft. De houding van Mordechai maakt hem onrustig en uiteindelijk razend. Het is niet genoeg dat hij ervoor gezorgd heeft dat er straks een wet in werking zal treden die tot de vernietiging van het joodse volk zal leiden, hij kan de aanblik van Mordechai geen dag langer verdragen. Hij voelt zich vernederd door zijn aanwezigheid, zijn macht wordt erdoor aangetast. Het gevoel van vernedering en gekrenkte eer dat zo vaak de motor voor geweld is, in het klein en in het groot. Haman loopt maar briesend rond en op aanraden van zijn vrouw en zijn vrienden richt hij een torenhoge paal op om Mordechai aan op te hangen. Maar ook dat helpt niet genoeg. Middenin de nacht gaat hij naar het paleis om de koning voor te stellen de executie onmiddellijk te voltrekken. Zo geobsedeerd is hij door Mordechai dat hij niet eens de ochtend af kan wachten.

En dat is precies die nacht waarin ook de koning niet kan slapen, zich laat voorlezen uit het geschiedenisboek, hoort over een goede daad van Mordechai en uitgerokend Haman raadpleegt over een passend eerbewijs.

De door grenzeloze eigenwaan verblinde Haman denkt dat als het om eerbewijzen gaat natuurlijk alleen maar over hemzelf kan gaan. Het zijn Hamans eigen haat en ijdelheid en niets anders die hem ten val brengen. Hij kan daar niemand anders de schuld van geven en dat is het tragische. Het gevaar komt helemaal niet van buiten, zoals hij maar steeds denkt, door op dat volk van vreemdelingen al het kwaad te projecteren waartegen moet worden opgetreden. Nee, het gevaar van het kwaad komt van binnenuit, het komt uit hemzelf. Zijn grootste vijand, dat is hij zelf. Hij zal zorgen voor zijn eigen ontmaskering.

Zoals zo vaak. De nazi's, IS, terroristen, alle mensen die het tot hun missie hebben gemaakt anderen te vernietigen, op wie ze alle kwaad in de wereld hebben geprojecteerd, brengen uiteindelijk hun eigen val te weeg. Soms hebben ze al heel veel dood en verderf kunnen zaaien voordat dat moment wordt bereikt, maar uiteindelijk keren het kwaad en de haat als een boemerang naar henzelf terug. En laten wij nu niet de fout maken door te menen dat alleen bij hen het kwaad te vinden is, bij die extreme groepen, ver buiten onszelf. Want dan kunnen ook wij blind worden voor de manier waarop onze eigen ijdelheid, jaloezie en gekrenkte ego ons ten val kunnen brengen.

We hoorden daarnaast de zaligsprekingen. Dat lijken zulke andere woorden. Maar vergis je niet, ook die tekst gaat over macht. Mensen, en Jezus richt zich hier in het bijzonder tot zijn leerlingen, tot hen die hem willen volgen, worden hier gelukkig genoemd, niet omdat, maar *hoewel* ze arm zijn, honger hebben, huilen en slecht behandeld worden. Er wordt hen een ommekeer beloofd. Zij zullen degenen zijn die verzadigd zullen worden, getroost, erkend in hun waarde. En –dat gedeelte hebben we niet gelezen- het omgekeerde geldt ook. Wie nu lachen, wie zich nu machtig en zeker wanen, zullen dan met lege handen staan.

De rollen liggen niet voor eeuwig vast. De dingen zijn niet wat ze lijken. Macht en geluk zijn geen vast bezit en als je daarop gefixeerd raakt dien je een afgod, raak je de weg kwijt. Er is een macht die daar ver bovenuit gaat, een macht die de afgoden ontmaskert. Jezus prijst die mensen gelukkig die daar weet van hebben. Mensen als Mordechai, die zich niet laat imponeren door de macht van een Haman. Mensen die weet hebben van goedheid en recht en zich daarop aangewezen weten, ook als de omstandigheden en de mensen tegen hen zijn. Mensen die ook in moeilijke omstandigheden hun hoop blijven vestigen op wat hen zelf overstijgt: de bron van Gods goedheid, die uitgaat naar alle mensen en niet alleen naar wie het nu toevallig goed getroffen hebben.

Gelukkig wie weet hebben, middenin deze weerbarstige werkelijkheid van onrecht, verdriet, van haat en verdeeldheid, van de andere werkelijkheid van het koninkrijk van God. Van een tegenkracht, een onthullende en ontmaskerende kracht, een kracht tot ommekeer, die weerbaar maakt tegen iedere vijand. De vijand die van buiten komt, maar ook de vijand die van binnen komt.

Gelukkig al wie hoopt op die kracht en leeft uit die bron!

